

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr PÁL ERNŐ

ÜGYVÉD.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: **Fülei Sz. Lajos.**

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olosó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Közgyűlés előtt.

Udvarhelvvármegye folyó hó 18-án tartja rendes őszi közgyűlését.

A gyűlés tárgysorozatában számos oly pont van, mely aktuálisánál s a nemzeti küzdelemmel való szoros összefüggésénél fogva méltán megérdemli a törvényhatósági bizottsági tagok fokozott érdeklődését.

Nem akarom a tárgysorozat valamennyi pontját ismertetni s jelentőségét fejtegetni, csak egy pár kérdéssel kívánok e helyütt foglalkozni: azokkal tudniillik, amelyek az aktuális politikai kérdésekkel való összefüggésük következtében jelentősebbek és érdekesebbek.

Itt van mindjárt a második pont. A belügyi ügyvivő azon rendelete, melylyel a törvényhatóságnak az önkéntes adók és ujoncok elfogadása kérdésében hozott korábbi határozatát megsemmisíti. Más vármegyék már rég megadták a feleletet erre a rendeletre. Megadták úgy, ahogy a magyar alkotmány s a nemzeti becsület követelte. Hazafias lelkesedéssel s a törvények igazi értelmében hozott határozataikban kimondják, hogy a törvénybe foglalt alkotmány-biztosítékot pusztán miniszteri rendeletekkel megsemmisíteni s az állam érdekében hivatkozva épen az állam ellen intézni vakmerő támadást, nem lehet. Elhatározták, hogy egyetlen még el nem kobzott alkotmánybiztosítékunkat a felülről jövő önkény ellenében minden rendelkezésükre álló törvényes eszközzel, ha kell a legmesszebb menő áldozatok és a legsúlyosabb szenvedések elvállalása árán is megvédelmezzik.

Nem akarom most tüzetesen kifejteni, hogy miért nem lehet hatálya az önkéntes adó és önkéntes ujonc elfogadását megtagadó törvényhatósági határozatot megsemmisítő miniszteri rendeletnek, hiszen régebben eléggé kifejtettem már ezt a lapok hasábjain s eleget irtak e kérdéssel ugyanígy mások is. Csak azt kívánom kiemelni, hogy oly kormányoknak, a melytől az országgyűlés bizalmát megvonta, amely hónapokon át a parlament működésének lehetetlenné tételével bujkál a felelősségrevonás elől, nem csak a kényszer útján behajtott adókhöz nincs joga, de nincs joga az önként befizetett pénzekhez sem. Az ilyen kormány az állam pénzéből egy

fillért sem vehet igénybe s az állampolgárok közül senkit sem vehet föl a katonai kötelekbe. Adóbehajtás alatt pedig csak a rabulisztika érthet egyedül végrehajtás utján való adóbehajtást, mert a törvény helyes magyarázata s a szó helyes értelme szerint az is behajtás, ha elfogadom és rendeltetési helyére jutatom az önként fizetett tartozást.

A helyes álláspont tehát világos. A törvényhatóság, ha igazán törvényhatóság és nem a mindenkorai kormányok akarata nélküli eszköze akar lenni, megmarad korábbi határozatánál és az önként kínált adókat el nem fogadja, az önként jelentkező ujoncoknak besorozásánál közre nem működik.

Fontos és a kedélyeket mélyen felháborító kérdés a póttartalékosok behívása. Hogy mennyire törvénytelen ez az eljárása a kormánynak, azt már szintén kifejtettük régebben. A törvényhatóságnak ebben a kérdésben is a törvény igazi, rabulisztikától ment magyarázatát kell elfogadnia. És meg kell gondolnia azt is, hogy az ujoncmegajánlás és megtagadás a nemzetnek oly sarkalatos joga, hogy azt efféle sakkhuzásokkal, a minő a póttartalékosok behívása, nem lehet megsemmisíteni. A törvények öröül rendelt törvényhatóságok nem nyújthatnak segédkezet a legfontosabb alkotmánybiztosíték kijátszására.

A mai viszonyok között ez a két kérdés a legfontosabb a közgyűlés tárgysorozatában, mert ezeknek miként való eldöntésétől függ az, hogy a vármegye részt vesz-e az alkotmány védelmében vagy csatlakozik-e az alkotmány megsemmisítésére törekvő, minden hatalomnak pártjára álló, hazafiatlan és meggyőződéstelen semmikhez.

Sajnos, nagyon sok a törvényhatóság tagjai közt az egyéni önállósággal nem bíró, hivatali hatalommal bárhova hajlítható, vagy egyéb szerződéses viszonyban levő és a tudatlan, tehát tekintélyek után futó elem s így félni lehet attól, hogy Udvarhelyvármegye ismét fejet hajt a törvénytelen hataolm előtt és ezzel a törvényhatóság elfeledkezik szép és magasztos hivatásáról s a törvények oltalmazójából azok megrontója lesz.

Hogy ez meg ne történhessék, legyen ott a közgyűlésen min-

den bizottsági tag, aki ad még valamit a hazaszeretet intelmeire s akit hazafias meggyőződésétől nem lehet hatalmi szóval vagy kilátásba helyezett előnyökkel eltántorítani.

Dr Pál Ernő.

— A függetlenségi párt és az általános választói jog. A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt hétfőn Polónyi Géza, a párt e heti soros alelnökének vezetése alatt nevezetes határozatot hozott. Apponyi Albert gróf nagyhatású beszéd után betejesztelte a következő határozati javaslatot:

„Kimondja az országos függetlenségi és 48-as párt, hogy a párt-programjában levő parlamenti reformnak s ennek keretében az általános szavazati jognak megvalósítására teljes erejével törekszik annélkül, hogy akár az alkotmány védelmének elsőrendű kötelességeit, akár a nemzeti törekvések érvényesítéséért való harcot ezért háttérbe szoríttatni, vagy az ezen célokra alakult szövetséget megbontani engedné.” (Zugó helyeslés, éljenzés és taps.)

Az elnök a határozati javaslatot Kapotsffy Jenő felszólalása után, egyhangulag elfogadottnak jelentette ki. E szerint tehát a függetlenségi és 48-as párt határozott állást foglalt ismét az általános választói jog mellett s minden alaptalan gyanúsítások elesnek, melyeket a megfizetett tollak oknélkül reá szórtak és bizonyára — szennyes feladatuknál fogva — ezután is szórnak.

A politikai helyzetről.

Igéret és való.

A kormány és főispánjai fő- és fiókprogramjaikban sok tetszetőset ígérnek. Sarkalatos ígéretek a parlamentáris, törvényes kormányzás, az annyira hangoztatott általános választói jog és a kormányzottak anyagi boldogulása.

Valóságban pedig úgy oldják meg ezen kérdéseket, hogy a népképviselők által támogatott kormány mellőzve a parlamentáris alapelvet, a nemzetet valójában képviselő ellenzéket leszorítja a tevékenység teréről, ránehezedik az országra. A kormány egyetlen ellenőrzőjét, az országgyűlést szőhoz nem engedi jutni, azt minden alkalommal, nem is indokolva eljárását, elnapolja. Kizsákmányolja ezen, nálunk korlátnak alá nem vetett királyi jogot. A nemzet pedig, ha a törvényesség terén akar maradni, kénytelen tűrni, bár a történelem sorol fel eseteket, midőn királyi intézkedés ellenére, az országgyűlés együtt maradt. Ilyen volt egy 48-ban,

mert ugyanaznap, mikor az országgyűlés kimondotta az együttmaradást, utazott le Kossuth Lajos Ceglédre és onnan tovább, hogy a nemzetet fegyveres ellenállásra szólítsa. De most egyetlen erős várunk a törvény. E mögé kell huzódnunk és bármennyire döngöti is a Fejérvány-had, azt elhagynunk nem szabad.

A népbolondító kormánynak minden lépése neveltségbe fulad. Az ország alkotmányát fentartó elem, a hazafias polgárság ellenállásán megtörik minden erőszak, bár a kormány minden eszközhöz kész folyamodni, csak hogy a magyar nemzetet és a magyar nemzet törvényes ellenállását megtörhesse. Jogokat ígér, csak hogy elvehesse azokat, melyek megvannak. Osztálygyűlöletet üz, nemzetiségeket lázít, csak azért, hogy míg azok egymással harcolnak, lebonthassa a magyar alkotmány várfalát. Törvényesnek mondja magát, és ugyanakkor a képviselőházat elnapolja, hogy annak ujonc- és adómegszavazási jogát kijátszva, maga részére kaparintsza. Törvényellenesen 12 főispánnak rendelte el az önkéntes adók és ujoncok beszédését. Egy ostoba követ ha rádobunk a víz sima tükrére, hullámokat ver fel és hova-tovább nagyobb gyűrűket ír le, de ez sem képződik a végtelenig, hanem megtörik a közelben fekvő sziklában. A kormány intézkedései is ilyen hullámokat idéztek elő, de megtörik a nemzet ellenállásán.

Szepes, Kolozs, Zemplén, Hont és Pestvármegye ujonnan kinevezett főispánjai mondták le a nemzeti ellenállás következtében. Abauj-Torna vármegye alispánja Rakovszky István ellen megindított bünvádi eljárás fiaskót vallott, mert a független bíróság indokolása szerint is az alispán a törvénytelen rendeleteket nem köteles végrehajtani.

De egy sem oly neveltség a jogtipró kormány ígérétei közül, mint az általános szavazati jog behozatalának ígérete. Több ízben kimutattuk, hogy a függetlenségi párt minő küzdelmek árán követelte hosszas multon keresztül a szavazati jog kiterjesztését, mert azáltal látta a nép boldogulását és a párt erősítését. Kimutattuk, minő szívóssággal tagadta meg azt a kormány és annak gyökerét képező szabadelvűpárt.

Kimutattam, hogy Kristóffy és társai miként vetették fel e kérdést, hogy ezáltal osztályharcot idézzenek elő és miként vonták bele az uralkodót, ki pedig alapjában fázik minden ilyen radikális-alkotmányos intézkedéstől. Jó előre megjósoltam, hogy a kormánytól a népjogok kiszélesítését nem várhatjuk, annak keresztülvitelére komolyan nem tö-

és port-
rakban

MESEK-ÉS EMLÉKKÖNYVEK, ALBUMOK

FRANZ
RENDÜ
MILLY
NYEL

!

Baross-förvény boríték 8 fillér

tek

né-

E.

rekszik. És mi történt? Kossuth Ferenc hírlapi cikkében meggyőzte a közvéleményt és a koalíció ellenzékét, hogy olyan jogot, melyet az ország lakossága ohajt, a király ajánl, visszautasítani nem lehet.

De most Fejérváry ijedett meg az általa felidézett szellemtől és hogy ez az ígéret testet ne öltön, az országgyűlést összejevetele előtt elnapolja. A nemzetközi vezetők pedig, ha jó eleve nem tudták volna és nem díjakért, de elveikért dolgozó harcosai lettek volna a népjogoknak, ugyan kiábrándulnának. Most volna az ideje átlátni, hogy jegytipró kormánytól jogot nem várhatnak.

Ami a nép anyagi boldogulását illeti, azt úgy hiszem alig éri el más, mint a nemzetközi szocialisták vezetői, napszámra tüntető tagjaik, no meg a főispánok és a kormányt támogató megvásárolt lapok.

Miniszter tanács.

A kormány ilyen viszonyok között pedig féluton nem akarva megállni, azt ajánlja a koronának, hogy vagy fogadja el a kormány lemondását és megfelelő engedmények árán bizza meg a koalíciót a kormányzással, vagy az erőszak alkalmazását engedje meg, mely áll a törvényhatóságok feloszlatása és úgy adó, mint ujoncozás kényszer útján beszédéből.

Glosszák.

Az általános hadkötelezettség elvétel fogva ma minden arra való állampolgár katoná, sőt katoná a kevésbé alkalmas is, mert szükség esetén ezt is föl lehet használni. De még a tényleges szolgálatra teljesen alkalmatlan is lerója honvédelmi kötelezettségét, mert pénzszolgáltatást, hadmentességi díjat fizet. Ha ezt az eivet megfordítjuk, akkor el kell ismernünk, hogy minden katoná egyszersmind polgár is,

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

A közmondásos Lóláb.

Midőn az emberi fufang párosulva a gonoszszággal, elkezd valami szentügy körül garázdálkodni, himes takaróba burkolózik s úgy settenkedik a jóhiszemű emberek körül, hogy megejtse őket szándékának. Mikor aztán az emberek átlátnak a szítán, így kiáltanak fel: „kilátszik a Lóláb”. Sajnos, hogy sokszor már késő a felismerés.

Hogy az okos, nemes és büszke lovat, habár a lábánál fogva is, miéért keverte a közmondás olyan társaságba, én megmondani nem tudom. Pedig jó lenne tudni az eredetét. Mig azonban valaki az eredetét felkutatja, jó lesz gyakrabban vizsgálni az eseteket, melyek rávallanak arra a közmondásbeli Lólábra, mert ma már legio a számuk és fajtájuk. Egyszer nagy ur, vagy vándor árva, siketnéma, szegény, rokon stb. stb., de mindig ember képében kísért. Máskor könyv, füzet, röpirat, törvény javaslat, újság stb. stb. alakjában lopózik a jók társaságába.

Épen azért nem árt, gondolatom szerint, a közmondásos Lólábat úgy általánosságban megrajzolni a közmondások eseteiből, hogy aztán ki-

ki a katonai szolgálat teljesítésével épen polgári kötelességét rója le. Nem végez fontosabb munkát, mint az állam bármely polgára, ki két keze vagy szelleme munkájával viszi előbbre nemzetét a haladás útján. A katonaságot külön kasztnak, külön zárt szervezetnek tekinteni ma már nem lehet. Nincs tehát semmi értelme annak, hogy a katonai személyek által elkövetett büntetendő cselekmények fölött ne a polgári bíróság, a közönséges törvények szerint, hanem különleges katonai bíróság, külön törvények szerint ítélkezzék.

A katonai büntető törvény nálunk különben sem törvény, mert azt az országgyűlés meg nem szavazta, a király nem szentesítette és ki nem hirdették. Kétszeres sérelem tehát, hogy a magyar állam területén, magyar állampolgárokkal szemben alkalmazzák.

Kassa városa átírt Udvarhely vármegyének, hogy csatlakozzék az országgyűléshez intézett azon feliratához, hogy a katonai egyének által elkövetett büntetendő cselekmények fölött ne a katonai, hanem a rendes polgári bíróság s ez is a többi állampolgárokra egyaránt kiterjedő büntető törvények szerint ítélkezzék. Ha ez az eszme megvalósulhatna, jelentékenyen haladnánk a szabadság és egyenlőség felé s a népjogok is erősödének. Kíváncsiak vagyunk, hogyan fognak az átirattal szemben viselkedni azok, akik unos-untalan a népjogokkal hozakodnak elő, midőn arról van szó, hogy a megtamadott alkotmányt meg kell védeni

Az általános választói jog ügyében is van átirat. Nem ketelkedünk, hogy a törvényhatóság egyhangúlag fogja követelni e jelentős reform megvalósítását. Talán nem fognak felre huzódni e kérdés elől a haladópartí urak sem.

ki az előtte jelentkező fajtát felismerhesse.

A természetes lólábról mindenki tudja, hogy az egy ujjú. Az új hosszú és saruserű körme, vagyis patája van. Ez a láb való a gyors és kitartó futásra, munkára. A közmondás Lólába pedig bizonyára hosszú szintén, mert mindenütt elsőnek érkezik, de már ujjá legalább is lábánaként őt, melyek pata helyett keztyűs tokjába visszahuzható, alkalmoszerűen kilökhető, tigris-szerű körömmel vannak fegyverezve az ugynevezett karommal. Ez a láb már kaparintásra, ragadozásra vall. Sőt voltak esetek, mikor a szegény áldozat azt hitte, hogy annak a Lólábnak nem öt, de 10, 20, sőt 30 körme is volt és örvendett, ha csak karmolást szenvedett s nem járt úgy, mint a galamb a héjja karmaival. A mint mondám a közmondásos Lóláb keztyűs kézzel jár s érintésére azt hiszi az ember, hogy kézfogás, még pedig a finomjából. Lenne csak az a Láb is, mint az igazi láb, csupasz és patás, akkor senkit meg nem tévesztethetne Lábával. De így, hej! de sok embert leszedett már az a Lóláb emberlábáról!

A közmondás Lólábat azonban könnyebb észre venni cselekedeteiből, mert azokat nem tudja úgy lóvá

A nagyidai cigányok azzal juttatták várukat a már menekülőben levő osztrákok kezébe, hogy utánuk kiáltottak: „Deiszen, csak ne fogyott volna el a puskaporunk, még jobban is megvertünk volna benneteket.” Ilyen cigánybeszéd az, amit harmincegy éven át hirdett az u. n. szabadelvű part és hirdett most a szintén ugynevezett „haladópart”. A nemzet gyöngé, a nemzet gyáva, a nemzet szegény, a nemzet meg sem moccanhat saját védelmére, ha még szegényebbé, még gyöngébbé akarják tenni, sőt életére törnek. Ilyen kiáltásoktól hangzik erdő, mező, város, ilyen hangon siránkozik a helybeli haladópart egyik vezető embere. Mar a cigányok esete is bizonyítja, hogy nem okos politika az ellenség előtt saját gyöngeségeinket feltárni. Az egész dologban az az egy vigasztaló, hogy az illető nagyon kicsiny ember ahhoz, — bármily nagy E-vel írja a nevét — hogy a hangja messzire elhasson s az ellenparton bátorságot, itthon pedig lehangoltságot keltsen.

A helybeli hatadók gazdájuktól, a fódarabontól tanulnak. Fenyegetőznek. Azt mondják, majd a mi nyelvünkön fognak velünk beszélni. Üres fenyegetőzés. Ők legfőleg a dodonai jóslatok nyelvén beszélnek, de az igazság, a lelkesedés nyelven soha!

A király csak uralkodik, de nem kormányoz. Az utóbbi alkotmányos államban elvégzik helyette a törvény szellemében a miniszterek. Mihelyt a király kormányoz, uralkodása mindjárt nem alkotmányos. Ez a distinctio alkotmányosan gondolkodó ember előtt magyarázatra nem szorul. Haladó partinak hiába magyarázod. . . .

tenni. És ma már igazán ha egy Lóláb megjelenik valamelyes alakban, az értelmesebbje az embereknek azt kezdi vizsgálni, mit miért tesz.

De sajnos sok még az olyan ember, — nem szólva az irástudatlanokról — kiket jobban meghat egy rikitósinű álarc, meg egy réztányéros nagy dob, mint a természetes jó ábrázat és a meggyőződés böles, mérsékelt hangja.

Jó szerencse, hogy a közmondásos Lólábnak cselekedetei, nem természetes fejkormányok, hanem hamis.

És épen ezért midőn az a Ló, mely elindul hamis Lábbal és gondolkodik hamis fejjel, talán épen Szamár fejjel, még ha a legjobb abrak izgatja is, kétféle módon futhatja be pályáját — mint azt a közmondásos Lólábak története mutatja.

Vagy oly ügyes és ravasz, mint Rebeka volt Jákóbbal együtt, midőn Ézsaut játszták és nyertesek lettek, de ehez az uthoz rendszeren sok idő s csaknem számár türelem kell, vagy pedig gyorsan akarván hozzá jutni az abrakhoz, felfuvalkodva indul pályájára.

A második mód kezdődik nagyhangu fellépéssel, mely az első percekben imponál is az embereknek. Meghökkennek és ezt az a közmon-

Azt mondja egy ember, hogy a most folyó nemzeti küzdelemben a király kezében van a hatalom s a nemzet gyöngé. Csodalatos perverzítés, hogy ez az ember nem a gyöngébbnek fogja partját, hanem az erősebbet védi.

p. e

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Olvasóinkhoz.** Nagy napokat élünk. Ezeréves alkotmányunkat, nemzeti önállóságunkat Bécs ismét ostromolja. A szabad sajtóban van egyedüli biztosítéka hazafias küzdelmünknek. Az igaz függetlenségi újságokat a kormány és felfogadott béresei még a leggaládabb preszszióval sem bírták elnémitani. Székely anyavárosunk és vármegyénk egyedüli tiszta 48-as függetlenségi hírlapja: a „Székely-Udvarhely”, amely sokszoros előnyt nyújt előfizetőinek. Politikai tekintetben a „Székely-Udvarhely” megbízható, törhetetlen hazafiságtól sugallt őszinteséggel tájékoztatja olvasóit a közléről érdeklő dolgokról. Kibővült tartalmából okulást nyer a Székelyföld sorsa iránt érdeklődő minden hazafi. Előfizetési ára pedig oly csekély, hogy azt a legszerényebb viszonyok között levő polgártársunk is megszerezheti magának. Negyedévre (három hónapra) 2 K 50 fillér. Előfizetések a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalához Székelyudvarhelyt, (Kossuth Lajos utca) intézendők.

— **Halálozások** Sándor János görkath. lelkész szombat d. u. 4 órákor tüdőgyulladás következtében 37 éves korában meghalt Szentertzsébet községben, hol 11 évig volt pap. Igen vendégszerető és nagy méhészt volt. A községben olvasókört alakított és igyekezett az ifjúságot magyar hazafias érzésben gyarapítani.

dásos Lóláb sikernek itélve, fel is fuvalkodik — mint a haramia, mikor „pénzt vagy életedet” kiáltására, bár fegyvere se volt, az utas átadta pénzét. — Midőn pedig az emberek az első ámulatból magukhoz térnek s nem akarják tovább is lóvá tétetni magokat, dühöng, rug, kapál, eszeveszetten száguld, mintha természetes ló vadult volna meg; (ebben megint hasonlít a természetes lóhoz) mind addig, mig saját maga végzi ki magát, úgy belevágván számár fejét egy kemény sziklába, hogy kilocsosan hig agyveleje.

Jól is rendezte úgy a természet, hogy a béka, ha ökor nagyságu akar lenni, pukkadjon ki és a Lóláb, mely számárfejjre hallgat, törje szét fejét.

Miután a közmondásos Lólábat általánosságban igyekeztem jellemezni, még csak arra hívom fel a figyelmét az olvasónak, hogy ha az a lóláb speciálisan székelynek nevezné is magát és ha nem volna bátorsága egyedül bekopogtatni, hanem bizottságilag menne (oly termékeny a Lólábasság, hogy már bizottságra is telik), akkor se higgyen neki, hanem kiáltsa: távoz tőlem Sátán!

Kérdés: ki találja ki, hogy városunkban és megyénkben amaz álarcos Lóláb legfrissebben milyen alakban rugkapálódzik?

—y.

Sándor István helybeli gör. kath. esperes egyetlen fiát vesztette el benne. Hat évvel ezelőtt elhalt felesége porai mellé helyezték örök nyugalomra hétfőn d. e. 9 órakor városunkban a gör. kath. egyház temetőjében. — Jakabházy Gábor székelykeresztúri főjegyzőt és feleségét Ilyés Juliát súlyos csapás érte. Leányuk Jakabházy Zelma, életének 19. évében e hó 12-én megszünt élni Székelykeresztúron. Temetése az unitárius egyház szertartása szerint ma d. u. 2 órakor lesz.

— **Szaladó főispánok.** Igen érdekes cikkelyt ír Buday Barna, a Hazánk felelős szerkesztője az önértékes főispánokról, akik egyremásra ott hagyták a Fejérváry-kormány lealázó szolgálatát. Pallavicini Alfréd örgróf szintén beadta lemondását. Megelőzték ötlet: Teleki László gróf (Kolozs), Szentkeresztly Pál báró (Csik), Csáki László gróf (Szepes). Lemondott Tahy István is, hiába titkolják. Ugy jön vissza Abba-ziából, mint nyug. vármegyei aljegyző. Az ilyen gavaller urak nem tudják lenyelni a temetelen szidalmat és gyalázkodást. Nem tudnak kullancsmódra rákapaszkodni egy megalázó hivatalra, amilyen most a császári biztosság Magyarországon. Mert hogy valaki ráerőszkolja magát egy törvényhatóság nyakára, a jó magyar hazafiakat szuronyokkal kergesse szét és egy közmegevetett méltóságot viseljen: ez a magyar ember büszkeségével és önbecszerzetével nem fer össze. Ilyen a legelzülltebb, a magyar urak salakját képező emberről sem lehet feltételezni. Hogy valaki azt vallja államérdeknek, amit a bécsi kirendeltség maroknyi csapa a akar szemben az alkotmány szellemével, az elő törvénynyel és a polgárok összességével; azután remegő, ríkácsoló hangon hivatkozzék arra a „meggyőződésére”, hogy ő most a egyszerű áldozatot hoz a nemzetnek, erre bizonyos körökben azt szokták mondani: pih!... És megis. Mit mondjunk mi, udvarhelyvármegyeiek, kiknek szeméi előtt a megyefőnökségben ott ül Ugron János? Fejérváryék elég mélyen lenyultak az udvarhelymegyei főispánert is, olyan izléshez, ahol az ételben talált hajszyát nem szokta elrontani az étvágyat... Egy cseppet sem válogatós. Ami másnak nem kellett, azt ő alázattal elfogadta. Hiába, a szemében levő cigarettavégek is — értékesülnek!... Gusztus dolga...

— **A farsang első mulatsága** A helybeli fodrászok és fodrászsegédek példás egyetértéssel csatlakoztak egymáshoz s megindítottak a mozgalmat a farsang első mulatságának rendezésére. Ezen estélyt 1906. január 7-én rendezik Bartha Miklós székely hazánkfiá, a legnagyobb magyar publicista emlékére megindult gyűjtés gyarapítására és a helybeli setatér-aiap javára. A hazafias fodrászok nemes célú mulatságát már most a közönség figyelmébe ajánljuk.

— **Szégyentáblára a hazaárulók!** Felemelő és örvendetes jelensége a legutóbbi napoknak, hogy a törvényhatóságok szívesen folytatják a harcot a megtámadott alkotmány védelmében. Ismét négy vármegye erősítette meg korábbi határozatait, a melyekkel az ellenállást proklamálta a kormány nemzetbomlasztó törekvéseivel szemben. Zalamegye igen helyesen bélyegzi meg a nemzeti ügy árulót, akiknek nevét bele véseti a közgyűlési teremben felállítandó márvány táblára örök szégyenére az utódoknak és elretentő például a jövő nemzedeknek. Akik a szégyen, gyalázat halhatatlanságára pályáznak, azokat szívesen megörökíti Zalamegye közönsége. Fájdalom, Udvarhelymegyéből is kaphat a hazafias Zalamegye a

gyászvitézékből. Ezek még szégyenkezni sem tudnak, mert két bizonyos között szerkesztett sajtókuckucuk arepirulás nélkül henege a hazaárulás vadjával... Ehhez is izles kell.

— **Adakozás Bartha Miklós sír- emlékére.** A f. december 3-án megtartott tea-estélyen megjelent hazafias közönség Bartha Miklós nagy-névű publicistánk sír-emlékére Mátéffy Domokosné és Németh Albertné kezdeményezése folytán 120 koronát adott össze, mely összeg a „Magyarország” szerkesztősége címére megküldetett. Ez összeg a következők adományából folyt be: Ugron J., Dr. Valentsik F. 10—10 K. Simó Mátyás, Dr. Kovácsy A., Dr. Pálffy J., Dr. Damokos Andor, Persián Jánosné, Becsek Aladár, Bontsik Sándor, Mátéffy Domokosné 5—5 K, Dr. Bodolla Gábor, X—y, N. N., Hargitta Nándor, Gábrovi Kornél, özv. Ugron Lázárné, Barabás András. Dr. Egyed Balázs, Dénes Samu, Dr. Szöllősi Ödön, Szöllősi Samu, Vajda Lajos, Gotthárd János, Fülöp István, Felegyházy Antal, Vargha Ida, Németh Albertné 2—2 K, Demény Ferenc, Szabó István, Reichner Alfréd, Dr. Kassay Albert, N. N., Vajda Ferenc, özv. Török Pálné, Molnár Károly, Gáspár Balázs, Soly-mossy (állatorvos), Máté Pál, Zonda József, Barcsay Károly, Br. Orbán János, Nosz Gusztáv, Dr. Voith Gerő, Dr. Nagy Samu, Riemer Gusztáv, Farcád Albert, Fejes Áron, Szabó Árpád, Vári Albert, Szabó Nándor, Szarka Tivadár 1—1 K. Összesen 120 korona.

Főispánok és köpöladák. Egy haladóparti lapban igen érdekes hirdetés olvasható, amelyben a bécsi Erich & Schotten cég tesz ki magáért; jelölül annak, hogy a bécsi élelmesség igazán nagyobb szabású A hirdetés szövege a következő:

Főrendek és nemzeti kaszinói urak figyelmébe!!!
Magyar főispánok arcképeivel díszített köpöladák kaphatók
Erich és Schotten-nél
Bécs, Jasomirgott-gasse 15. szám.

Arról, hogy olyan köpöladák, amelyek a miniszterek arcképeivel volnaak „díszítve”, kaphatók-e, a hirdetés mit sem szól. Lehet azonban, hogy ezek most vannak munkában és pár nap múlva kerülnek forgalomba.

— **A székelyegyleti bank csőd ügyében** a marosvásárhelyi kir. ítéltábla hétfőn kezdte meg a büntető felelősségi tárgyalást, melyen Ugron Gábor és a többi érdekeltek is megjelentek.

— **Nyilvános köszönet és nyugtázás.** A székelyudvarhelyi ev. ref. Egyházi Értekezlet férfi és női választmányja közadakozás útján egy harmonium beszerzését határozván el, a nemes célra a következő adományok folytak be. Első közlemény. Szakács Erzsébet és Istvánffy Róza ívén adakoztak: Mezey Nelli 3 K, Istvánffy Lajosné, Dr. Pál Ernőné, özv. Szabadiné, Dr. Bodolla Gáborné, Fernengel Gyula, Soly-mossy Endréné, Dr. Kovácsy Albertné, Vajda Lajosné, Dr. Horváth Károlyné, Szakács Mózesné, Barabás Jenőné, ifj. Galter János, Nándor Mózes, Nagy Irma, özv. Zakariás Ignácné, Barabás Andrásné 2—2 K, Keszler János, Szakács Gyula, Vajda Jakabné, Lengyel Józsefné, Dr. Valentsik Ferencné, özv. Pálffy Ferencné, Dr. Nagy Samuné, Ferenczy Ferencné, Szakács József, Pávelkáné, Macskásiné, Székely Dénes, Ferenczy Károly, Csanádi Zsuzsanna, Dr. Kocsis Mórné, Farcádi Lajosné, özv. Tolvaly Zsigmondné, Becsek Aladárné, Gyertyanossy, János Gyuláné, Major Ferencné, Szakács Józsefné, Kiss Danielné, Csépi Ignácné, Kibédi Zsigmondné, Voith Gerőné, N. N., Haab Mártonné, Dr. Szemery Jánosné, Kele-

men Lajosné, Bartók Istvánné, Dr. Ráczkövy, Glatz Károlyné, Sándor Áron, Bodrogi István, Dr. Kassay F. Albert, özv. Valentsik Józsefné, Szentpétery Ferencné, Szakács Vilma, özv. Barabás FABIANNÉ, Szakács Áron, Dollnyné, Dr. Soly-mossy Lajosné, Buda Gyuláné, Bagossy Béla, Barabás János, Németh Albertné, özv. Becsek, Nagy Zsigmond, Dorner Béláné, Szabó Andrásné, Katona Miklós, Bíró Sándorné, Ferenczy Ferencné, Illyés Ferenc, Kassay József, Lukács Lajos, ifj. Ferenczy Ferencné, Füle István, Folber Györgyné, Szakács Imréné 1—1 K, Nagy Miklós, N. N., Baláska Károlyné, Dimárné, Izsák Lajos, Szentpétery Józsefné, Csépi Gergely, Kassay Dénes 60—60 fill., Siegmund 50 fill., Kóré Gergelyné, Olasz Gyuláné, László Andrásné, Bodor Pálné, Sándor Aronné, özv. Gábor Albertné, Varga Árpádné, Fischerné, Gall Józsefné, Csoma Sándorné, Bodrogi Samu, Bodrogi Dénes 40—40 fill., Bodor Mihály 30 fill., Kandó Miklós 20 fill. Összesen 106 kor 50 fillér. Fogadják a nemesszívű adakozók az Egyházi Értekezlet hálás köszönetét. Székelyudvarhely, 1905. dec. 8. Vajda Ferenc s. k. egyh. elnök. Paál Sándor s. k. pénztáros.

— **Brassói Hírlap** Dr. Zakariás János országos képviselő, lapunk munkatársa a Brassóban megjelenő „Brassói Hírlap” felelős szerkesztését átvette. A lap az országos politikában a függetlenségi és 48-as irányt vallja s hirdeti tántorithatatlant meggyőződéssel. Szívesen üdvözöljük a minden hétköznapon megjelenő fegyvertársat, a kitünően szerkesztett Brassói Hírlapot!

Haladó-parti alakok.

III.

A dalnok Doktor.

„Nem vagyok híve a rapid haladásnak”: harsogja szüntelenül. Azonban ne tessék azt gondolni, hogy ez nála betanult frázis avagy veszszóparipa, melyre csak a jókedv magas csapongásában kapaszkodik fel. Nem! Ez az ő élettapasztalatainak leszürt igazsága épügy. mint az a másik elv, hogy *ő mindenkor kormányparti lesz*, még akkor is, ha — Uram ne vigy a kísértetbe! — Apponyit bizná meg ő felsége a miniszterelnökséggel. Ebből az elvből pedig egy rendkívül kényelmes élet-filozófiát lehet megállapítani. Nem tőri a fejét a felett, hogy nagyobb változások esetén melyik párttal foglaljon állást. A föltétlen lelki nyugalom pedig a testi életműszerek zavartalan működését eredményezi. Egyszóval pompásan hizhatik és így ma-holnap ő lesz a vármegye *legfontosabb* politikusa. És mert ennyire fontos, csakugyan nem haladhat gyorsan a saját lábain, hanem csak azon négy lábukéval, melyektől egy merész fordulattal átcsapott az emberekhez. Összetörte azt a közmondást, hogy „két dudás egy csárdában nem fér meg”. Lám ők ketten barátjával egy helyütt meg tudnak enni tíz személyre való tokányt és estétől reggelig képesek lefújni a „*Közművek*” felől suhogó szeleket. A barátságuk megható példányai. Csak akkor vult át egükön egy kis halvány felleg, mikor a patyikust a sorsnak valami kegyetlen ironiája, az ellenzékiség „mostoha sorsára” juttatta. De ezen felleg gyorsan szétoszlott. Ismét Castor és Pollux lettek. Ez alatt a Doktor megalkotta Székelyudvarhely városának köztisztviselési, egészségügyi szabályzatát és nyugodtan vizsgálta a városnak *legkeresettebb élvezeti cikkeit*.

Kétszer kirándult a tanügy terére is. Két sógorát letelepítette a községi iskolába. Csak azt nem lehet megérteni, hogy a harmadikat miért feledte Lövétén? Ez igazán nem szép tőle!...
Tövis.

NYILT-TÉR.*

Nyilatkozat.

Miután a nyert felvilágosítás alapján arról győződtem meg, hogy a „Székely Udvarhely” c. lapban el nem irt közlemények nem személyi, de politikai vonatkozásból s *így tényleg nem érdekből íródtak*, kijelentem, hogy az „Udvarhelyi Híradó” utóbbi számaiban közzétett nyilttéri közleményeim félreértésen alapultak.

A tényállást így ismerve, sajnálatomnak adok kifejezést, ha a szerkesztőség által irt cikkekre Betegh Pál urnak adott válaszában az ő neve alatt fennálló üzlet érdekeit a legkisebb mértékig is sértettem volna, ez szándékomban nem volt, annyival inkább, mert Tanító-egyletünkkel közös érdekek kapcsolják jóhírű üzletéhez, mely összeköttetést továbbra is állandóan fenntartani szükségesnek tartom.

Gyerkos Mihály.

Nyilatkozat.

A fennebbi Nyilatkozat után kijelentjük, hogy nyilt levelünkben cégünk Gyerkos urat sérteni nem akarta, de ez nem is volt szándékunkban.

Belenyugszunk Szász Ferenc, Kriza Sándor és Lőrinczy Béla uraknak ez ügyben közölt nyilatkozataikba is. És amennyiben a nevezett három ur az ügy tényleges megvizsgálása után más nézetet volt, kijelentjük, hogy minket rosszul informáltak, avagy megtévesztettek. Ezt sajnáljuk.

Amennyiben pedig a kiadásunkban megjelenő „Székely Udvarhely” Gyerkos ur politikai ténykedéseit is bírálta, szükségesnek tartjuk kijelenteni e helyen, hogy cégünk e lapnak csupán a kiadója és mint ilyen annak szellemi részére befolyást nem gyakorolhat, abba bele nem avatkozik.

Betegh Pál és Társa.

* E rovat alatt közölttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

Eladó tiszta borok.

Alólírott van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására hozni, hogy Kossuth-utca 32. házszám alatti pincémben Gyulafehérvár körül termelt hegyaljai boraim vannak eladók, u. m.:

1902 évbéli 6.8 százalék fok erős hektója . . . . . 70 K.
1903. évbéli 6.4 százalék fok erős hektója . . . . . 80 K.
1904 évbéli 8—9 fok közötti hektója . . . . . 90 K.

Bármely nappali órákban megtekinthetők. A bor tisztaságáért és valódiságáért szavatosságot vállalok.
Hordóslag olcsóbb árak!

Rápolti Károly.

303. 1—3.

Árverési hirdetés

Erked község előljárósága közhírré teszi, hogy Erked község tulajdonát képező, az erkedi vasúti állomástól mintegy 3 kolóméterre fekvő 1906. évi vágterben megbélyegzett s vevő által saját költségén levágandó, mintegy 600—800 öl fa, ölenkénti 6 korona kiküldési ár melletti Erked község házánál folyó évi december 28-án d. e. 10 órakor tartandó nyilvános árverésen el fog adatni.

Az árverés megkezdése előtt bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlatok is elfogadhatnak.

Arverezni szándékozók az árverés megkezdése előtt 400 korona bantpénzt készpénzben vagy érték-papírokban lefizetni tartoznak.

Árverési feltételek Erked község jegyzői irodájában a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Erked, 1905. évi december 8-án.

Molnár János, Hann Márton,
h. jegyző. 1-2 bírő.

Hirdetmény.

A „Kereskedő Ifj. Kör“ helyiségei, főtér és Kossuth-utca sarkán levő egész első emelete 1905. április hó 24 éig kiadó. Értekezhetni Csató Imre urnál (Csató és Kun cég.)

A „Székely-Udvarhely“ hirdetései eredményesek.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza
Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

NAGY KARÁCSONI VÁSÁR!

Mélyen leszállított árak mellett!

December hó végéig, esetleg míg a készlet tart.
85-120 cm ruha gyapju-posztók ezelőtt 55 és 1 frt 20, most 35 és 60 kr.
120 cm. széles Angol ruha-posztó ezelőtt 1 frt 25 és 1 frt 40, most 56, 75, 85 és 95 krajcár.
Divatos blousnak valók 2-3 mtres darabban most 75, 85, 1 és 1 frt 20-ig.
Merina Delám szövet ezelőtt 40 kr., most csak 28 kr.
Finom francia gyapju Delám ezelőtt 90, most 55 és 65 kr.
Elsőrendű sport flanel 13 kr.
1 vég 23 métr kitűnő angol flanel vászon ezelőtt 9 frt. 50, most 5 frt.
1 vég 14 mtr 150 cm. lepedő-vászon ezelőtt 9 frt 80, most 6 frt 50 kr.

Úti bőröndök a legnagyobb választékban.

Nagy választék nyakkendő- és kalapokban

Füster-, porcellán- és üvegereszkedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkör lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epékészítés rendellenességeiben, az epékövek eltakarítását szembevetően könnyíti, a bélhurut minden nevében, a nyálkás aranyérben, hasszervi dugulásokban, húgykő képződéseiben, mézes húgyárban, górvély- és mirigydagokban, angolkóros esontlágulás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan! — Hetenkint háromszor friss töltés! — Raktár SZENTPÉTERY GERGELYNÉL, Székelyudvarhelyt

Kászoni Főkut víze 14 fillér!

Baross-fürdői borvíze 8 fillér

Kérem a cégre ügyelni!

Aki társat, pénzt, kölcsönt stb. keres, o o o o o o o

Aki gyorsan és előnyösen házat, birtokot, üzletet, árut venni vagy eladni akar, Aki bármiféle állást vagy foglalkozást keres, o o o

Aki lakást, üzletet, birtokot stb. bére venni vagy adni kíván, o o o o o o o

biztosan és leggyorsabban eléri célját, ha igénybe veszi

„SZEKELY-UDVARHELY“
apró hirdetés rovatát.

KARÁCSONI ÉS UJÉVI VÁSÁR

Karácsoni és ujévi üdvözlések!

Helybeli színes és más művészi képes levelezőlapok, üdvözlő-kártyák nagy választékban vannak.

NÉVJEGYEK a legújabb divat szerint, olcsó áron már most megrendelhetők.

Litografált névjegyek!

Névjegy-borítékok!

LEVÉLPAPIROK

diszes dobozokban óriási választékban, minden igényeknek megfelelő minőségben.

HEGEDÜK hurok és mindenféle felszerelések. Fonográfok és gramfonok s ezekhez hengerek, lemezek és tűk.

Mesés- és képeskönyvek
elbeszélések, regények és diszművek diszes sorozatai.

Olcsó és diszes emléktárgyak!

Pénzes tárcák és erszények, szivar-, szivarka-, dohánytárcák és szelencék nagy választékban.

Diszes iskolai táskák, szijjak tolltartók nagy választékban.

KÉZITÁSKÁK

Írószerek, tolldobozok, diszes zsebben hordható és íróasztali

TENTATARTÓK,

valamint más szebbnél szebb emlék tárgyak.

RAJZESZKÖZŐK

Festékek, rajzminták, rajztömbök nagy választékban. — Színes ironok mindenféle változatban.

EMLÉK-KÖNYVEK

fénykép-és levelezőlap-albumok jegyzékkönyvecskék (notes) diszes kiállításban kaphatók.

„SZEKELY-UDVARHELY“

Udvarhelyvármegye egyetlen tiszta 48-as függetlenségi politikai lap kiadóhivatala mutatványszámot bárhova ingyen és bérmentve küld. Aki most egy negyedévre előfizet, a folyó évben díjmentesen kapja ezt a szókimondó, közkezdveltségben álló hirlapot.

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA SZEKELYUDVARHELY

A DRAGOMÁN CÉG

tisztelettel tudatja a nagyérdemű közönséggel, hogy a Frölich-féle újonnan épült üzletek baloldali részén a legnagyobb igényeknek megfelelő

KARÁCSONI ÉS UJÉVI BAZÁRT

nyitott. Valamint tisztelettel tudatja azt is, hogy a Kossuth-utcai főüzletében is minden néven nevezendő cikkek a legnagyobb választékban

A LEGMÉRSEKELTEBB ÁRON SZEREZHETŐK BE.